

JAPANESE & THAI PREWAR TALKIES



"Topsy Life"
©1933 TOHO CO., LTD.
Collection of National Film Archive of Japan

6-8 June 2025
Thai Film Archive



TIPSY LIFE

JAPANESE & THAI PREWAR TALKIES

โปรแกรมหนังพูดได้

ไทย-ญี่ปุ่น ยุคก่อนสงครามโลก ครั้งที่ 2

JAPANESE & THAI PREWAR TALKIES

โปรแกรมหนังพูดได้

ไทย-ญี่ปุ่น

ยุคก่อนสงครามโลก ครั้งที่ 2

ประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ไทยมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับญี่ปุ่นมายาวนาน เริ่มต้นตั้งแต่ยุคหนังเงียบ เมื่อโรงภาพยนตร์ถาวรแห่งแรกในเมืองไทย ก่อตั้งโดยชาวญี่ปุ่นชื่อ โทโมโยริ วาดานาเบะ ผู้เคยมาทางกระโจมฉายหนังเร่ที่เวียงวัดตึกในปี 2447 ก่อนจะหวนกลับมาสร้าง “โรงหนังญี่ปุ่น” บนพื้นที่เดิมในปี 2448 การเกิดขึ้นโรงหนังแห่งแรกโดยชาวญี่ปุ่นนี้ ส่งผลให้คำว่า “หนังญี่ปุ่น” กลายเป็นคำสามัญสำหรับเรียกมหรสพภาพยนตร์ในขณะนั้น และทำให้ครั้งหนึ่งเคยเข้าใจกันว่า ญี่ปุ่นเป็นชาติแรกที่นำภาพยนตร์มาเผยแพร่ในสยาม

ต่อมา เมื่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์โลกค่อย ๆ เปลี่ยนผ่านจากหนังเงียบไปสู่หนังเสียง ปี 2471 ต่วน ยาวะประภาส เจ้าของหน้าที่บริษัทภาพยนตร์พัฒนาการซึ่งมีโรงหนังจำนวนมากในเครือ ได้เสนอให้จัดตั้ง “เบนชิ” หรือผู้ทำหน้าที่คอยบรรยายสคราะห์หว่างฉายหนังเงียบ อันเป็นธรรมเนียมที่มีในญี่ปุ่น เพื่อสร้างสีสันแก่หนังเงียบที่ค้างอยู่ในคลังของบริษัทให้สามารถแข่งขันกับหนังเสียงต่างประเทศที่เริ่มเข้ามาในสยามได้

เบนชิยังส่งผลกระทบต่อเกิดขึ้นของหนังเสียงยุคแรกๆ ที่เรียกว่า Talkies หรือ “หนังพูดได้” ทั้งในญี่ปุ่นและไทยอย่างมีนัยสำคัญ ในญี่ปุ่นนั้น ความนิยมและทรงอิทธิพลของเบนชิที่ยังปรากฏในวัฒนธรรมภาพยนตร์ เป็นปัจจัยหลักทำให้กว่าที่จะเปลี่ยนแปลงไปสู่ยุคหนังเสียงอย่างสมบูรณ์ได้ต้องใช้เวลาเป็นสิบปี ในขณะที่เบนชิแบบไทยที่เพิ่งรับมาจากญี่ปุ่น ก็กลายเป็นจุดกำเนิดของธรรมเนียมการพากย์สดในโรง และเมื่อเริ่มสร้างหนังพูด จึงเกิดภาพยนตร์อีกสายคือหนังพากย์ จากผู้สร้างที่ขาดแคลนอุปกรณ์และทุนทรัพย์ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้ภาพยนตร์เสียงในฟิล์มกลายเป็นส่วนน้อยในอุตสาหกรรม และชนบทการทำหนังเพื่อพากย์สดก็ฝังรากต่อมาในวงการหนังไทยไปอีกหลายทศวรรษ

พี่น้องตระกูลสุวัต เป็นผู้ที่ริเริ่มทั้งสร้างหนังเงียบไทยเรื่องแรกชื่อสองชั้น เมื่อปี 2470 และทดลองทำหนังเสียงเป็นกลุ่มแรกจากการเรียนรู้กับคณะหนังเสียงต่างชาติที่เข้ามาในเมืองไทย จนสามารถดัดแปลงสร้างอุปกรณ์ภาพยนตร์เสียงด้วยตนเอง เรียกว่า “แบบสุวัต” ในเวลาเดียวกันนั้น ที่ญี่ปุ่นโดยสตูดิโอโซจิโก ก็ได้จ้างพี่น้องสิจิฮาชิ พัฒนาระบบบันทึกเสียงของญี่ปุ่นขึ้นมาเรียกว่า “ระบบสิจิฮาชิ” และสามารถสร้างหนังเสียงเต็มเรื่องเรื่องแรกของญี่ปุ่น *The Neighbor's Wife and Mine* ได้ในปี 2474 ก่อนที่ปีต่อมา 2475 พี่น้องสุวัตจะสร้าง *หลงทาง* หนังไทยพูดได้เรื่องแรกสำเร็จเช่นกัน

ความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่นกับไทยในด้านภาพยนตร์ ยังปรากฏขึ้นต่อเนื่อง เมื่อพี่น้องสุวัตเปิดดำเนินการโรงถ่ายภาพยนตร์เสียงศรีกรุง สตูดิโอหนังเสียงแห่งแรกของไทยในปี 2478 มีหลักฐานว่า เคยมีคณะจากญี่ปุ่นได้มาเยี่ยมชมโรงถ่ายแห่งนี้ และทีมงานศรีกรุงก็เคยไปดูงานด้านภาพยนตร์ที่ญี่ปุ่น รวมถึง จำรัส สุวคนธ์ กับ มานี สุมณัฐ ดาราคู่ขวัญของโรงถ่ายยังได้รับเชิญไปเผยแพร่วัฒนธรรมไทยและแสดงภาพยนตร์ที่ญี่ปุ่นในปี 2484 ก่อนที่โรงถ่ายภาพยนตร์เสียงศรีกรุงจะเลิกกิจการในปี 2485 ขณะเกิดสงครามโลก ครั้งที่ 2 ช่วงที่กองทัพญี่ปุ่นบุกเข้ามาประจำการอยู่ในประเทศไทย และเป็นช่วงที่อุตสาหกรรมภาพยนตร์ของทั้งสองชาติต้องพบกับจุดเปลี่ยนสำคัญอีกครั้ง

อย่างไรก็ตาม แม้การสร้างภาพยนตร์เสียงของไทยจะเริ่มต้นไม่ห่างจากญี่ปุ่นมากนัก แต่ผลงานเหล่านี้กลับสูญหายไปเกือบหมดสิ้น แตกต่างจากหนังเสียงญี่ปุ่นในช่วงเวลาเดียวกันที่ยังคงมีฟิล์มตกทอดมาให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาอยู่มาก โปรแกรมพิเศษ **Japanese & Thai Prewar Talkies** จึงมีจุดมุ่งหมายที่จะนำภาพยนตร์เสียงเรื่องสำคัญของญี่ปุ่นในยุคดังกล่าว

มาจัดฉายควบคู่กับเศษหนังเสียงไทยยุคนั้นที่เหลือรอด เพื่อเชื่อมต่อให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ของทั้งสองชาติ และให้ผู้ชมชาวไทยได้มีโอกาสจินตนาการถึงลักษณะของบรรดาหนังไทยพูดได้ที่สูญหายไปเกือบทั้งหมด ผ่านหนังเสียงญี่ปุ่นในยุคเดียวกัน

หนังไทยพูดได้ที่หลงเหลือมาให้หอภาพยนตร์อนุรักษ์ไว้นั้น มีเพียง 2 เรื่อง คือ *เลือดชวา* (2479) ของโรงถ่ายภาพยนตร์เสียงศรีกรุง ซึ่งเป็นหนังเรื่องแรกของ จำรัส สุวคนธ์ อีกเรื่องคือ *ปิดทองหลังพระ* (2482) ของโรงถ่ายไทยฟิล์ม โรงถ่ายภาพยนตร์เสียงแห่งที่สองของไทย แม้ทั้งสองเรื่องจะเหลือเพียงแค่เศษฟิล์ม แต่ก็สามารถทำให้เห็นถึงแนวทางการสร้างภาพยนตร์ที่แตกต่างกันของสองโรงถ่ายคู่แข่งสำคัญในขณะนั้น

ภาพยนตร์อีกเรื่องจากคลังอนุรักษ์ของหอภาพยนตร์คือ *คล้อยช้าง* (2481) ซึ่งเป็นส่วนที่กิจการภาพยนตร์ของทั้งสองประเทศมาบรรจบกัน เพราะสารคดีที่สร้างโดยทีมงานชาวญี่ปุ่นเรื่องนี้ ได้ไปเยือนและบันทึกภาพเบื้องหลังการถ่ายทำหนังเสียงของโรงถ่ายภาพยนตร์เสียงศรีกรุงเอาไว้ นอกจาก จำรัส สุวคนธ์ ยังปรากฏภาพของ มานี สุมณญ์ นางเอกคู่ขวัญผู้เป็น “คารา” คนแรกของโรงถ่าย และเริ่มเล่นหนังเสียงครั้งแรกในปี 2478 พุดเทจสั้น ๆ ที่ภาพยนตร์ญี่ปุ่นเรื่องนี้บันทึกไว้ กลายเป็นมรดกภาพเคลื่อนไหวประวัติศาสตร์เพียงหนึ่งเดียวที่เหลืออยู่ของเธอ

หนังญี่ปุ่นพูดได้ในโปรแกรมนี้ ก็มาจากสองสตูดิโอสำคัญของยุคเช่นกัน เริ่มต้นจากหมุดหมายแรก *The Neighbor's Wife and Mine* (2474) ของสตูดิโอโซจิคุ ต่อด้วย *Tipsy Life* (2476) ภาพยนตร์เรื่องแรกของสตูดิโอ P.C.L. และยังเป็นหนังมิวสิคัลเรื่องแรกของญี่ปุ่น ซึ่งสำเนียงเพลงในเรื่องนั้น ขวนให้นึกถึง

เพลงหนังศรีกรุงได้อย่างน่าอัศจรรย์ รวมทั้งนางเอก ซาจิโกะ ชิเบะ ยังมีสถานะเป็นดาราค้นแรกของโรงถ่ายแบบเดียวกับ มานี สุมณญ์ และพระเอก เฮฮาจิโร โอกาวะ ยังแสดงร่วมกับเธอไปอีกหลายเรื่อง เช่นเดียวกับคู่ขวัญมานีและจำรัสของศรีกรุง

หนึ่งในผลงานของ P.C.L. ที่ทั้งคู่ร่วมแสดงด้วยกันและนำมาจัดฉายในโปรแกรมคือ *Wife! Be Like a Rose!* (2478) หนึ่งว่าด้วยพ่อและลูกสาวโดย มิชิโอะ นารุเสะ ซึ่งนับเป็นงานชิ้นยอดเยี่ยมมีชื่อเสียงมากที่สุดเรื่องหนึ่งของหนังเสียงญี่ปุ่นยุคต้น ไม่แตกต่างจากงานว่าด้วยแม่และลูกชาย *The Only Son* (2479) ภาพยนตร์เสียงเรื่องแรกของ ยาสึจิโร โอสุ ที่วิพากษ์สังคมสมัยใหม่และแทรกฉากการดูหนังพูดได้จากตะวันตกของคนญี่ปุ่นไว้ในเรื่อง

The Only Son สร้างโดยสตูดิโอโซจิคุ ในปีที่พวกเขาย้ายโรงถ่ายจากย่านคามาคะไปยังโอฟุเนะ อันสงบเหมาะแก่การถ่ายหนังเสียงมากกว่า ห้าสิบปีต่อมา โซจิคุได้สร้าง *Final Take* (2529) เพื่อเฉลิมฉลองวาระแห่งการเปลี่ยนแปลงนั้น ผลงานอันเป็นเสมือนจดหมายรักจาก โยจิ ยามาตะ ถึงยุคเปลี่ยนผ่านระหว่างหนังเงียบสู่หนังเสียงของญี่ปุ่นเรื่องนี้ จึงผนวกมาเป็นส่วนปิดท้ายของโปรแกรม ซึ่งไม่เพียงแต่จะช่วยเสริมต่อบริบท และพาให้หวนคำนึงถึงโลกหนังเสียงยุคชวาดำ ด้วยสีสันและอารมณ์ชวนฝัน หากแต่ยังปรากฏให้เห็นภาพเบนชิ จุดเชื่อมต่อสำคัญบนเส้นประวัติศาสตร์หนังพูดได้ของญี่ปุ่นและไทยในระยะเริ่มต้น

JAPANESE & THAI PREWAR TALKIES

โปรแกรมหนังพูดได้

ไทย-ญี่ปุ่น

ยุคก่อนสงครามโลก ครั้งที่ 2

The history of Thai cinema has long been intertwined with Japan, dating back to the silent film era. The first permanent movie theater in Thailand was founded by a Japanese man named Tomoyori Watanabe, who had previously set up a traveling tent cinema at the Wat Tuek area in 1904. He returned to build a “Japanese cinema” on the same site in 1905. The establishment of the country’s first movie theater by a Japanese national led to the term “Japanese film” becoming a generic phrase for moving picture show at the time, and it even gave rise to the belief that Japan was the first nation to introduce motion pictures to Siam.

Later, the global film industry gradually transitioned from silent to sound films. In 1928, Tuan Yawaprapas—a staff member at Phattanakorn Film Company, which owned a network of cinemas—proposed the introduction of the “benshi,” or live narrators who provided commentary during silent film screenings, a practice originating in Japan. This was intended to enhance the appeal of the silent films still in the company’s inventory, allowing them to compete with the foreign sound films that had begun entering Siam.

The tradition of benshi had a significant impact on the emergence of talkies—or “talking pictures”—in both Japan and Thailand. In Japan, the popularity and cultural influence of benshi was a reason why the full transition to sound film took more than a decade. In Thailand, the adaptation of the benshi custom, recently imported from Japan, became the foundation of the live dubbing practice in theaters. When Thai filmmakers began producing talking pictures, a parallel form of cinema also emerged: live dubbed films, created by producers who lacked the equipment or funding to produce synchronized sound on film. As a result, sound-on-film productions remained a minority, and the convention

of making films for live dubbing continued to shape Thai cinema for decades to come.

The Wasuwat brothers were pioneers of Thai cinema. They produced the country’s first silent film, *Chok Song Chan (Double Luck)*, in 1927, and later became one of the first filmmakers to experiment with sound film. They gained hands-on experience from foreign sound film crews visiting Thailand and eventually developed their own sound film equipment, which became known as the “Wasuwat system.” Around the same time in Japan, the Shochiku studio hired the Tsuchihashi brothers to develop Japan’s own sound recording technology, resulting in the “Tsuchihashi system.” With it, they produced Japan’s first full-length talkie, *The Neighbor’s Wife and Mine*, in 1931. Just a year later, in 1932, the Wasuwat brothers completed *Long Thang (Going Astray)*, Thailand’s first talking picture.

The cinematic ties between Japan and Thailand continued to develop when the Wasuwat brothers founded Sri Krung Sound Film Studio, Thailand’s first sound film studio, in 1935. Records show that a Japanese delegation once visited the studio, and members of the Sri Krung crew also traveled to Japan. Among them were Chamras Suwakhon and Manee Sumonnat, the studio’s beloved screen couple, who were invited to promote Thai culture and perform in a film in Japan in 1941. However, Sri Krung ceased operations in 1942 during World War II, as the Japanese Army invaded Thailand—a turning point that changed the course of the film industries of both nations.

Although Thailand’s venture into sound filmmaking began not long after Japan’s, most of our early sound films have been lost. This is starkly different from Japan, where many

sound films from the same era have survived and remain accessible today.

Thus, the program *Japanese & Thai Prewar Talkies* aims to present significant Japanese sound films from that period alongside the few surviving fragments of early Thai sound cinema. We seek to highlight the historical connection between the two nations' film histories and offer Thai audiences a rare opportunity to imagine what our own early talkies—now almost entirely vanished—might have been like, through the lens of Japanese cinema from the same era.

Only two Thai talkies have survived and are preserved by the Thai Film Archive: *Lued Chao Na* (*Farmers' Blood*, 1936), produced by Sri Krung Sound Film Studio and marking the debut of Chamras Suvakhon; and *Pid Thong Lang Phra* (*Unsung Hero*, 1939), produced by Thai Film Studio, Thailand's second sound film studio. Only fragments of both films remain, but they still provide valuable insight into the contrasting filmmaking approaches of these two major rival studios of the era.

Another film from the Thai Film Archive's preservation collection is *Khleng Chang* (*Elephant Round-Up*, 1938) — a documentary film that marks the intersection of Thai and Japanese filmmaking efforts. Besides the elephant-catching tradition of the title, this Japanese film also captures behind-the-scenes footage of sound film production at the Sri Krung Studio. Alongside Chamras Suvakhon, the film shows Manee Sumonnat, the beloved leading lady and the studio's first "star," who made her sound film debut in 1935. The brief footage preserved in this Japanese film has become the only surviving moving image record of her.

The Japanese talkies featured in this program are curated from two of the era's most important studios: *The Neighbor's Wife and Mine* (1931) by Shochiku Studio, followed by *Tipsy Life* (1933), the first film from P.C.L. Studio and also Japan's first musical. Remarkably, the musical tone of this film recalls the songs of Sri Krung films. The leading actress, Sachiko Chiba, held a similar status as the studio's first star—just like Manee Sumonnat at Sri Krung. Her co-star, Heihachiro Okawa, continued to appear alongside her in several films, again similar to the on-screen partnership of Manee and Chamras.

One of the films they starred in together, *Wife! Be Like a Rose!* (1935), is also featured in this program. Directed by Mikio Naruse, this father–daughter drama is considered one of the most outstanding early Japanese talkies. It resonates with *The Only Son* (1936), the first talkie by Yasujiro Ozu, which centers on a mother and her son. Ozu's film critiques modern Japanese society and even includes a scene of characters watching a Western talkie, reflecting Japan's engagement with the global sound cinema movement.

The Only Son was produced by Shochiku the same year the studio relocated its facilities in Kamata to the quieter, more sound-friendly area of Ofuna. Fifty years later, Shochiku would commemorate that relocation with *Final Take* (1986), a film by Yōji Yamada, paying homage to the shift from silent to sound cinema in Japan. This relatively new film is curated as a tribute to the silent film era, a fitting finale that deepens the historical context while reimagining the world of early monochrome talkies in vivid colors and dreamlike emotion. It also features the benshi—a key historical figure who connects silent and sound cinema in both Japan and, in its own way, Thailand.



THE NEIGHBOR'S WIFE AND MINE

SCREENING SCHEDULE

ศุกร์ที่ 6 มิถุนายน
Friday 6 June

15.00 Opening ceremony

15.15 เลือดชาวนา (เศษที่เหลืออยู่)

LUEAD CHAONA (FRAGMENTS) (1936 / 15 min) +

ปิดทองหลังพระ (เศษที่เหลืออยู่)

PID THONG LANG PHRA (FRAGMENTS)

(1939 / 11 min) *

16.00 WIFE! BE LIKE A ROSE! (1935 / 74 min) **

เสาร์ที่ 7 มิถุนายน
Saturday 7 June

13.00 คล้องช้าง KLONG CHANG (1938 / 63 min) *

14.30 THE NEIGHBOR'S WIFE AND MINE (1931 / 56 min)**

16.00 TIPSYP LIFE (1933 / 77 min) **

อาทิตย์ที่ 8 มิถุนายน
Sunday 8 June

13.00 FINAL TAKE (1986 / 117 min) **

15.30 THE ONLY SON (1936 / 82 min) **

*แนะนำภาพยนตร์โดย พุทธพงษ์ เจริญรัชตัญญู

**Pre-screening talks by Masayuki Ueda (in Japanese language and Thai translation)



ภาพถ่าย ฉากร้องเพลง "ตะวันยอแสง" ของ จำรัส สุวคนธ์ ใน *เลือดชาวนา* (2479) ที่สร้างความประทับใจแก่ผู้ชมและแจ้งเกิดเขาในวงการภาพยนตร์

The still of Chamras Suwakhon in a singing scene from *LUEAD CHAONA* (1936) which impressed audiences and launched his career in the Thai film industry.

TALKIES

เลือดชาวนา (เศษที่เหลืออยู่)

LUEAD CHAONA (FRAGMENTS) (1936)

ปิดทองหลังพระ (เศษที่เหลืออยู่)

PID THONG LANG PHRA (FRAGMENTS) (1939)

คลองช้าง KLONG CHANG (1938)

THE NEIGHBOR'S WIFE AND MINE (1931)

TIPSY LIFE (1933)

WIFE! BE LIKE A ROSE! (1935)

THE ONLY SON (1936)

FINAL TAKE (1986)



เลือดชาวนา (เศษที่เหลืออยู่)

LUEAD CHAONA (FRAGMENTS)

Thailand / 1936 / 15 min /
Black & White / DCP (original 35 mm)

Screening 6 June 2025 | 15.15

Director: ศรีสุก วสุวัต, เชื้อ อินทรหุต Srisuk Wasuwat, Chuea Intharatut

Cast: ราศรี เพ็งงาม, ปlob ปลายะวะ, จำรัส สุวคนธ์, หลวงภรตกรรมโกศล

Plob Palacheewa, Rasri Penngam, Chamras Suwakhon, Luang Bharotkamakosol

Production Company: ภาพยนตร์เสียงศรีกรุง Srikrung Sound Film

Print Source: หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) Thai Film Archive (Public Organization)

หลังจากที่พี่น้องตระกูลสุวัตสามารถสร้าง *โชคสองชั้น* ภาพยนตร์เงียบเรื่องแรกของไทยได้สำเร็จ ในปี 2470 อันเป็นปีเดียวกับที่โลกภาพยนตร์ได้เริ่มต้นเปลี่ยนแปลงไปสู่การผลิตหนังเสียงอย่างเป็นทางการ ต่อมาไม่นาน พวกเขาจึงได้ศึกษาการทำหนังเสียงและริเริ่มบันทึกเสียงลงในภาพยนตร์ได้เป็นเจ้าแรกของไทยในปี 2473 กระทั่งพัฒนาจนสามารถสร้าง *หลงทาง* ภาพยนตร์ไทยพูดได้เรื่องแรกของไทย ออกฉายปี 2475 ได้สำเร็จ จากนั้นจึงตัดสินใจบุกเบิกสร้างโรงถ่ายภาพยนตร์เสียงมาตรฐานแห่งแรกของประเทศสำเร็จเมื่อปี 2478 ตั้งชื่อว่าโรงถ่ายภาพยนตร์เสียงศรีกรุง ผลิตภาพยนตร์ข่าวและสารคดีราว 40-50 เรื่อง และภาพยนตร์เรื่องปีละ 3-4 เรื่อง ก่อนจะต้องยุติกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ลง เพราะผลกระทบที่ได้รับจากภาวะสงครามโลก ครั้งที่ 2 ผนวกกับมหาอุทกภัยครั้งใหญ่ที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานคร เมื่อปลายปี พ.ศ. 2485 พร้อม ๆ กับการเข้าสู่ยุคตกต่ำของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยทั่วประเทศ

เลือดชาวนา เป็นผลงานเพียงเรื่องเดียวที่เหลืออยู่ ของโรงถ่ายาศรีกรุงที่ได้รับการขนานนามว่าเป็น “ฮอลลีวูดแห่งสยาม” โดยเหลือรอดมาแค่เศษฟิล์มประมาณ 1,300 ฟุต หรือ 15 นาที ซึ่งหอภาพยนตร์ได้ค้นพบในกรุภาพยนตร์ของ เนย วรวงษ์งาม เจ้าของสายหนังเฉลิมวัฒนา และโรงภาพยนตร์หลายแห่งในภาคตะวันออก เชียงเหนือ หลังจากที่ย้ายมาของเนยได้มอบฟิล์มและอุปกรณ์ภาพยนตร์ที่เขาเก็บรักษาไว้ให้หอภาพยนตร์เมื่อ พ.ศ. 2528

เลือดชาวนา เล่าเรื่องราวความรักระหว่าง เปรม ปลอดภัย ลูกชาวนาเมืองอยุธยา กับ น้อย นาสวน ลูกสาวของ เนย เศรษฐีผู้กีดกันไม่ให้ทั้งคู่รักกันเพราะรังเกียจในความจนของเปรม และพยายามยกน้อยให้แต่งงานกับ เจือ จิตต์อารี หนุ่มชาวกรุง ในเศษฟิล์มที่หลงเหลือมานี้ ทำให้เห็นฉากเด่น ๆ เช่น ฉากพรคพวของเปรมทะเลาะวิวาทกับเนยและเจือ ซึ่งเปรมเข้ามาห้ามแต่กลับถูกตำรวจจับ และฉากเตรียมงานแต่งงานน้อยกับเจือ ซึ่งน้อยได้รำพันความทุกข์จากการถูกพ่อจับคลุมถุงชน

เศษฟิล์มดังกล่าวยังปรากฏให้เห็นนักแสดงหลักของเรื่องครบทุกคน ทั้งพระเอก ปลอด ผลาชีวะ นางเอก ราศรี เพ็งงาม ผู้ร้าย หลวงภตรกรรมโกศล และพระรอง จำรัส สุวคนธ์ ผู้เริ่มแสดงภาพยนตร์เรื่องนี้เป็นเรื่องแรก ก่อนจะได้รับบทพระเอกในภาพยนตร์เรื่องอื่น ๆ ของโรงถ่ายในเวลาต่อมา และกลายเป็นดารายอดนิยมที่สุดในช่วงก่อนสงครามโลก ครั้งที่ 2 นอกจากนี้ยังมี แนม สุวรรณแพทย์ หัวหน้าแผนกฉากของโรงถ่าย ที่มารับบทตัวประกอบเป็นนายแพทย์ผู้รักษามแม่ของเปรม

The Wasuwat brothers produced *Chok Song Chan* (*Double Luck*), Thailand's first silent film, in 1927—the same year the global film industry officially began transitioning to sound. Following that success, they turned their attention to sound filmmaking, and in 1930 became the first filmmakers in Thailand to record synchronized sound for motion pictures. This led to the development and release of *Long Tang* (*Going Astray*), the first Thai talkie, in 1932.

Having achieved this milestone, the Wasuwat brothers went on to build Thailand's first standard sound film studio, completed in 1935 and named Sri Krung Sound Film Studio. The studio went on to produce around 40–50 newsreels and documentaries, as well as 3–4 feature films per year. However, operations eventually came to a halt during World War II, compounded by the devastating flood in late 1942. This period also marked the beginning of a decline in the Thai film industry.

Luead Chaona (*Farmers' Blood*) is the only surviving work from the Sri Krung studio, once hailed as the “Hollywood of Siam.” However, only fragments of the film remain—approximately 1,300 feet of film, or about 15 minutes in total. They were discovered by the Thai Film Archive among the film collection of Noei Wannang, owner of the Chalerm Wattana film distribution and several cinemas in northeastern Thailand. The discovery was made after Noei's descendants donated his preserved film reels and equipment to the Thai Film Archive in 1985.

Luead Chaona tells the love story of Prem Plodpai, a farmer's son from Ayutthaya, and Noi Nasuan, the daughter of Noei, a wealthy landowner who disapproves of their relationship due to Prem's social status. Noei attempts to marry Noi off to Jue Chit-aree, a young man from Bangkok. In the surviving footage, key scenes include a confrontation between Prem's friends and Noei and Jue—where Prem tries to intervene but ends up arrested by the police—and the wedding preparations for Noi and Jue, during which Noi laments her sorrow over being forced into an arranged marriage.

The surviving fragments also feature all the principal actors: leading man Plob Palacheewa; leading lady Rasri Penngam; the villain, Luang Bharotkamakosol; and supporting actor Chamras Suwakhon, who made his screen debut in this film and would later rise to stardom in other Sri Krung productions, reigning as the most popular male actor in Thailand before the outbreak of World War II. The film also includes Nam Suwanpaet, the studio's head of set design, appearing in a supporting role as the doctor treating Prem's mother.



ปิดทองหลังพระ (เศษที่เหลืออยู่)

PID THONG LANG PHRA (FRAGMENTS)

Thailand / 1939 / 11 min /
Black & White / DCP (original 35 mm)

Screening 6 June 2025 | 15.15

Director: พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล Prince Bhanubandhu Yugala

Cast: ลิขิต สารสนอง, สุภาพ ส่างเมือง, พนม สุทธาสิริ, อบ บุญติด

Likhit Sarasanong, Suphap Sa-ngamuang, Panom Sutthasiri, Ob Boontid

Production Company: ภาพยนตร์ไทย Pappayon Thai

Print Source: หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) Thai Film Archive (Public Organization)

ปี พ.ศ. 2480 กลุ่มคนหนุ่มซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักเรียนนอก นำโดย พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล, พจน์ สารสิน และ ประสาท สุขุม คนไทยคนแรกๆ ที่ไปเรียนถ่ายทำภาพยนตร์ที่ฮอลลีวูด และเป็นสมาชิกสมาคมช่างถ่ายภาพยนตร์อเมริกัน (American Society of Cinematographer - A.S.C.) ได้รวมตัวกันก่อตั้ง บริษัท ภาพยนตร์ไทย จำกัด และสร้างโรงถ่ายไทยฟิล์ม โรงถ่ายภาพยนตร์เสียงมาตรฐานสากลแห่งที่สองของประเทศ ซึ่งกลายมาเป็นคู่แข่งสร้างหนังพุดรายสำคัญของโรงถ่ายภาพยนตร์เสียงศรีกรุง ในขณะที่ผู้สร้างรายอื่น ๆ ต่างทำหนังพากย์

โรงถ่ายไทยฟิล์มผลิตภาพยนตร์เสียงออกฉายเพียง 5 เรื่อง ตั้งแต่ปี 2481-2483 ก็จำต้องหยุดกิจการลงเนื่องจากหมดทุน ก่อนที่ ปรีดิพนมยงค์ จะใช้โรงถ่ายที่ว่างอยู่สร้างภาพยนตร์เรื่อง *พระเจ้าช้างเผือก* ออกฉายใน พ.ศ. 2484 และต่อมา รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ซื้อกิจการโรงถ่าย ให้กองทัพอากาศดำเนินการภายใต้ชื่อ “กองภาพยนตร์ทหารอากาศ” เพื่อผลิตภาพยนตร์โฆษณาชวนเชื่อ จากนั้นไม่นาน ได้เกิดเหตุไฟไหม้อาคารเก็บล้างฟิล์มและที่เก็บฟิล์มของโรงถ่าย จนต้องยุติการดำเนินงาน ส่งผลให้ฟิล์มต้นฉบับภาพยนตร์ของไทยฟิล์มและกองภาพยนตร์ทหารอากาศสูญหายไปหมดสิ้น

ปี 2534 หอภาพยนตร์ได้ค้นพบเศษฟิล์มสำเนาฉายของภาพยนตร์ของโรงถ่ายไทยฟิล์ม เรื่อง *ปิดทองหลังพระ* ปี 2481 ความยาวประมาณ 1,000 ฟุต ปะปนอยู่กับเศษฟิล์มอื่น ๆ ในโรงภาพยนตร์ศาลาเฉลิมกรุง โดยนับเป็นผลงานของบริษัท ภาพยนตร์ไทยเพียงเรื่องเดียวที่หลงเหลืออยู่ในปัจจุบัน

เศษฟิล์มม้วนนี้อยู่ในช่วงท้ายเรื่อง ประกอบด้วยสามฉาก ฉากแรก ฉายนอกโรงถ่าย เป็นฉากสวนอาหารมะริตมณีย์ ปรากฏให้เห็น ยม ผู้ร้ายของเรื่อง บังคับให้ มะริด เจ้าของสวนเรียกนางเอกคือ วัฒนา ซึ่งยอมหม้ายปองอยู่ มาร้องเพลงบำเรอแก่เขา โดยมีวงดนตรีที่มี เอื้อ สุนทรสนาน เป็นนายวงบรรเลงจนจบเพลง ฉากนี้ตัดสลับกับฉากห้องพักนางบำเรอ ที่วัฒนาผู้มาทำงานใช้หนี้แทนชายคนรัก ใช้เป็นที่นั่งรอแขกเรียกอยู่กับเพื่อนนางบำเรอ และฉากสุดท้ายเป็นฉากในบ้าน ซึ่งมะริดกับ เจ้าแก้วหยง คู่รักที่เพิ่งแต่งงานกัน ได้พบกับ อาจารย์สุก หมอดูและสามีเก่าของมะริด ที่จู่ ๆ ก็ปรากฏตัวขึ้น ทั้ง ๆ ที่หนังสือพิมพ์ลงข่าวว่าเขาตายแล้ว โดยในบรรดานักแสดงตามบทบาทเหล่านี้ มีแค่ อบ บุญติด ผู้รับบท เจ้าแก้วหยง ที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของแฟนภาพยนตร์ยุคหลัง เพราะมีผลงานยืนนานไปจนถึงยุคภาพยนตร์ 16 มม. ซึ่งเริ่มต้นขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

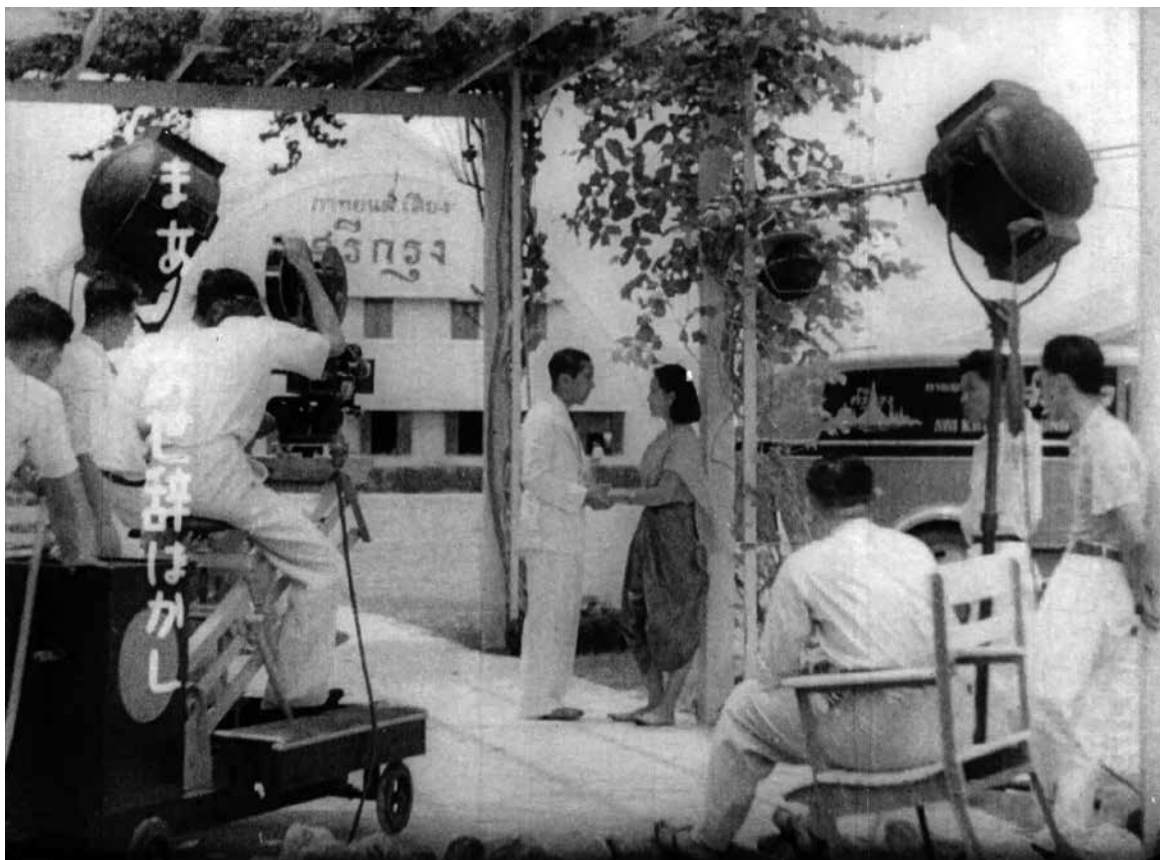
In 1937, a group of foreign-educated young men—led by Prince Bhanubandhu Yugala, Poj Sarasin and Prasart Sukhum, the first Thai to study film production in Hollywood and a member of the American Society of Cinematographers (A.S.C.)—founded Pappayon Thai Company and built Thai Film Studio, the second sound film studio in Thailand. The studio became a key competitor in producing talkies, rivaling the Sri Krung Sound Film, while most other Thai producers at the time continued making silent films with live dubbing.

Thai Film Studio released only five sound films between 1938 and 1940 before having to cease operations due to lack of funding. Shortly after, Pridi Banomyong used the vacant studio to produce *The King of the White Elephant*, which premiered in 1941. Later, the government under Field Marshal Plaek Phibunsongkhram purchased the studio and transferred it to the Royal Thai Air Force to be operated as the Air Force Film Division, producing propaganda films. Not long after, a fire broke out in the film lab and storage building, leading to the permanent shutdown of the studio and the complete loss of all original film negatives from both the Thai Film Company and the Air Force Film Division.

In 1991, the Thai Film Archive discovered a surviving reel of print from one of Thai Film Studio's productions—the 1938 film *Pid Thong Lang Phra (Unsung Hero)*. The surviving 1,000 feet were found mixed in with other film fragments at Sala Chalerkrung Royal Theatre. This remains the only surviving work by Thai Film Company.

The surviving reel comes from the final part of the film and includes three scenes. The first, shot outside the studio, takes place at Marit Rommanee Garden Restaurant. In this scene, Yom, the villain, forces Marit, the garden owner, to summon the heroine Watthana—whom Yom desires—to sing for him. A live band accompanies her performance, led by Eua Sunthornsanan. This scene is intercut with shots of a lounge for courtesans, where Watthana, working to pay off her lover's debt, sits with other hostesses, waiting to be called.

The final scene takes place in a house, where newlyweds Marit and Teokae Huayong are visited by Ajarn Suk, a fortune teller and Marit's former husband who suddenly reappears. A despite newspapers having reported his death. Among the actors in these roles, only Ob Boontid, who played Teokae Huayong, went on to achieve lasting fame among postwar film audiences, with a career that continued into the era of 16mm filmmaking after World War II.



คลองช้าง

KLONG CHANG

Japan / 1938 / 63 min /
Black & White / DCP (original 35 mm)

Screening 7 June 2025 | 13.00

Print Source: หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) Thai Film Archive (Public Organization)

ปี 2481 กระทรวงกลาโหม ในยุครัฐมนตรี จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้จัดให้มีการแสดงการคล้องช้างที่จังหวัดลพบุรีขึ้น เพื่อชักชวนให้ผู้คนเดินทางมาท่องเที่ยว เนื่องในโอกาสที่รัฐจัดตั้งให้ลพบุรีเป็นจังหวัดทหารบก และมีการตัดถนนจากกรุงเทพมหานครมายังลพบุรี การจัดงานมีขึ้นระหว่างวันที่ 10 – 21 พฤษภาคม 2481 นับเป็นการจัดพิธีคล้องช้างครั้งแรกนับตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 โดยมีการจัดสร้างเพนียดคล้องช้างอย่างยิ่งใหญ่ บริเวณเขาสามะลัง และประชาสัมพันธ์ให้ผู้คนมาถ่ายภาพยนตร์ในวันคล้องช้าง

หนึ่งในผู้ที่มาถ่ายภาพยนตร์ในงานดังกล่าว คือคณะถ่ายหนังเสียงชาวญี่ปุ่น ไม่ปรากฏชื่อ แต่มีหลักฐานว่าเดินทางจากโกเบมาถึงกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2481 พวกเขาตั้งต้นถ่ายภาพยนตร์ตั้งแต่บนเรือก่อนระหว่างการเดินทาง เพื่อให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ของผู้ที่โดยสารมาบนเรือ และเมื่อถึงกรุงเทพฯ ยังได้แวะเยี่ยมชมสถานที่สำคัญ รวมทั้งถ่ายบันทึกภาพวิถีชีวิตผู้คนตลอดจนการแสดงแปลกตาต่าง ๆ ก่อนจะเดินทางไปยังจังหวัดลพบุรีเพื่อร่วมงานคล้องช้างที่ค่ายสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

ภาพเหตุการณ์หนึ่งที่คณะชาวญี่ปุ่นได้บันทึกไว้ และต่อมากลายเป็นภาพเคลื่อนไหวที่สำคัญในประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ไทย คือเบื้องหลังการถ่ายหนังพูดของโรงภาพยนตร์เสียงศรีกรุง โดยเริ่มต้นให้เห็นตั้งแต่เปิดหนังเรื่อง *หวานใจนายเรือ* (2481) ที่โรงภาพยนตร์ศาลาเฉลิมกรุง จากนั้นจึงตัดภาพมาที่โรงถ่ายฯ ศรีกรุง เห็นการแสดงฉากร้องเพลงโดย จำรัส สุวคนธ์ กับ จูรีรัตน์หัตถ์ และการพูดคุยกันระหว่างพักการถ่ายทำ ซึ่งมี เล็ก ข. นักแสดงชาย และ มานี สุมณันท์ นางเอกคนสำคัญของโรงถ่ายฯ ผู้เป็นคู่ขวัญของจำรัส รวมอยู่ด้วย

เดือนพฤศจิกายน ปี 2527 หลังก่อตั้งหน่วยงานได้เพียง 2 เดือน หอภาพยนตร์ก็ได้รับมอบฟิล์มภาพยนตร์สารคดีญี่ปุ่นเรื่อง *คล้องช้าง* นี้ จากสำนักงานบำรุงทหาร จังหวัดทหารบกลพบุรี เพื่อนำมาอนุรักษ์ นับเป็นภาพยนตร์สำคัญที่บันทึกงานคล้องช้างครั้งประวัติศาสตร์ ทั้งยังทำให้ได้ชมภาพเคลื่อนไหวและได้ยินเสียงพูดของ มานี สุมณันท์ นักแสดงหนังไทยคนแรกที่ได้รับการยกย่องเป็น “ดารา” แต่ทว่าไม่มีผลงานภาพยนตร์ของเธอหลงเหลืออยู่เลย

In 1938, the Ministry of Defense under the minister Field Marshal Plaek Phibunsongkhram organized an elephant round-up event, or Klong Chang, in Lopburi Province to promote tourism. The occasion marked the designation of Lopburi as a military province, alongside the construction of a road linking Bangkok to Lopburi. The event was held from May 10 to 21, 1938, and was the first royal-style elephant round-up to be held since the reign of King Rama V. A grand *kraal* (elephant enclosure) was constructed at Khao Sam Malueang, and the public was invited to film the elephant-catching ceremony.

Among those who came to film the event was a Japanese sound film crew whose name remains unknown. However, records show that they traveled from Kobe and arrived in Bangkok on May 11, 1938. The crew began shooting on the ship during the journey, documenting the lives of passengers aboard. After arriving in Bangkok, they toured and filmed important landmarks, local life, and various exotic performances before proceeding to Lopburi to shoot the elephant round-up at King Narai's Camp.

One of the sequences the Japanese crew recorded—later becoming a significant piece of Thai film history—was behind-the-scenes footage of a sound film being made at Sri Krung Sound Film Studio. The footage begins with the poster for *Sweetheart of the Navy* (1938) at Sala Chalmkrung Theatre, before cutting to the studio itself, where actors Chamras Suwakhon and Juree Rattanahat perform a singing scene. The film also shows cast members chatting during a break, including actor Lek Chor and actress Manee Sumonnat, a leading lady of the studio and Chamras's popular on-screen partner.

In November 1984, just two months after its founding, the Thai Film Archive received the Japanese documentary film *Klong Chang (Elephant Round-Up)* from the Office of Military Support in Lopburi Province for preservation. The film has a historical significance not only because it documented the royal-style elephant round-up, but also for featuring rare moving images and the voice of Manee Sumonnat, considered the first Thai film “star”.



©1931 Shochiku Co., Ltd.
Collection of National Film Archive of Japan

Madamu to Nyōbō

THE NEIGHBOR'S WIFE AND MINE

Japan / 1931 / 56 min /
Black & White / 35 mm

Screening 7 June 2025 | 14.30

Director: Heinosuke Gosho

Cast: Atsushi Watanabe, Kinuyo Tanaka, Satoko Date

Production Company: Shochiku

Print Source: National Film Archive of Japan

สตูดิโอโชจิคุเริ่มสร้างภาพยนตร์เงียบมาตั้งแต่ปี 2463 จนกระทั่งราวปี 2471 ชิโระ คิโดะ หัวหน้าฝ่ายโปรดักชั่นของสตูดิโอได้ไปเห็นระบบบันทึกเสียงภาพยนตร์ที่นิวยอร์ก เมื่อกลับมา เขาจึงได้จ้างช่างเทคนิคสองพี่น้องสิจิฮาชิ ให้ออกแบบระบบบันทึกเสียงแบบของญี่ปุ่น “ระบบสิจิฮาชิ” นี้ เป็นระบบบันทึกภาพกับเสียงแยกกัน หรือ Double-System แตกต่างจากระบบ Single-System ที่บันทึกภาพและเสียงในกล่องตัวเดียวกัน อันเป็นระบบที่มีผู้สร้างหนังญี่ปุ่นทดลองสร้างหนังบันทึกเสียงบางส่วนมาก่อนหน้านี้ โดยสตูดิโอโชจิคุได้ใช้ระบบสิจิฮาชิสร้างหนังบันทึกเสียงตลอดทั้งเรื่องได้สำเร็จเป็นเรื่องแรกของญี่ปุ่น คือ *The Neighbor's Wife and Mine* ออกฉายในปี 2474 ซึ่งประสบความสำเร็จทั้งด้านรายได้และได้รับคำชื่นชมจากนักวิจารณ์ในแง่ของการใช้สื่อใหม่ได้อย่างสร้างสรรค์

The Neighbor's Wife and Mine เล่าเรื่องราวที่เน้นเกี่ยวกับ “เสียง” โดยตรง ว่าด้วยนักเขียนบทละครเวที ผู้พาครอบครัวย้ายออกมาเช่าบ้านอยู่นอกเมือง เพื่อเขียนบทให้เสร็จทันเส้นตาย แต่กลับยังต้องผจญกับเสียงวุ่นวายรอบตัว โดยเฉพาะเสียงจากข้างบ้านที่กำลังตั้งวงซ้อมดนตรีแจ๊ส นอกจากนี้ ภาพยนตร์ยังปรากฏให้เห็นถึงอิทธิพลของหนังเสียงอเมริกัน ผ่านตัวละครภรรยาของเพื่อนบ้าน รวมทั้งโปสเตอร์หนังเรื่อง *Madame X* (2472) ที่ประดับอยู่บนผนังบ้านของเธอ

The Neighbor's Wife and Mine ยังเป็นผลงานที่เก่าแก่ที่สุดที่ยังหลงเหลืออยู่ของผู้กำกับคนสำคัญแห่งวงการหนังญี่ปุ่น เฮโนสุเกะ โกโช รวมถึงเป็นหนึ่งในผลงานการแสดงของ คินุโยะ ทานากะ นักแสดงระดับตำนาน ผู้มีผลงานมากกว่า 250 เรื่อง และเป็นผู้กำกับหญิงคนที่สองของญี่ปุ่นในเวลาต่อมา

Shochiku began producing silent films in 1920. Around 1928, Shiro Kido, head of the production department, saw a film sound recording system in New York. Upon returning to Japan, he hired the Tsuchihashi brothers to design a sound recording system. “Tsuchihashi System” is a double-system, which records sound and image separately—unlike the single-system, which records both sound and image in the same camera and was used earlier by some Japanese part-talkies.

Shochiku successfully utilized the Tsuchihashi System to create Japan's first full-length sound film: *The Neighbor's Wife and Mine*, released in 1931. The film was both a commercial success and critically praised for its creative use of the new medium.

The Neighbor's Wife and Mine centers directly on the theme of “sound.” It tells the story of a playwright who moves his family to a house in the suburbs to finish a script but is continually disturbed by surrounding noise—especially jazz music rehearsals from the house next door. The film also reflects the influence of American talkies, as seen in the neighbor's wife's character and a poster of *Madame X* (1929) on her wall.

This film is also the oldest surviving work of Heinosuke Gosho, an important Japanese director, and features Kinuyo Tanaka, a legendary actress with over 250 film credits who would later become Japan's second female film director.



Ongaku kigeki: Horoyoi jinsei

TIPSY LIFE

Japan / 1933 / 77 min /
Black & White / 35 mm

Screening 7 June 2025 | 16.00

Director: Sotoji Kimura

Cast: Sachiko Chiba, Heihachiro Okawa, Kamatari Fujiwara, Sadao Maruyama

Production Company: P.C.L

Print Source: National Film Archive of Japan

บริษัท P.C.L. (Photo Chemical Laboratories) ก่อตั้งในปี 2472 เริ่มต้นจากการเป็นแล็บปฏิบัติการภาพยนตร์ และบริการด้านเสียงให้แก่หนังเสียงยุคแรกเริ่มจากสตูดิโอรายต่าง ๆ จากนั้นจึงริเริ่มผลิตภาพยนตร์เสียงด้วยสตูดิโอของตนเองเรื่องแรกคือ *Tipsy Life* ออกฉายในปี 2476 ก่อนที่จะควบรวมกิจการกับบริษัทอื่น ๆ และกลายเป็นบริษัท โตโฮ สตูดิโอภาพยนตร์เจ้าสำคัญของญี่ปุ่นในเวลาต่อมา

Tipsy Life เล่าเรื่องความสัมพันธ์รักสามเส้าระหว่างหนุ่มขายไอศกรีมที่แอบชอบหญิงสาวผู้ขายเบียร์อยู่ที่สถานีรถไฟเดียวกัน แต่เธอกลับไปรักกับนักเรียนดนตรี ผู้พยายามแต่งเพลงให้ประสบความสำเร็จ ภาพยนตร์มีฉากร้องเพลงประกอบอยู่บางฉาก และได้รับการยอมรับว่าเป็นหนังมิวสิคัลเรื่องแรกของญี่ปุ่น นอกจากนี้ P.C.L. ยังได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากบริษัทเบียร์ Dai Nippon Beer ทำให้มีผลิตภัณฑ์ของบริษัทปรากฏอยู่ตลอดทั้งเรื่อง

ผู้กำกับ โซโตจิ คิมุระ เคยเป็นผู้กำกับภาพยนตร์เสียงเรื่องอื่นที่ P.C.L. เคยดูแลด้านเทคโนโลยีเสียงให้ เช่นเดียวกับนางเอกซาจิโกะ ชิเบะ พวกเขาจึงได้มาร่วมงานในโปรเจกต์แรกนี้ของบริษัท ในขณะที่นักแสดงนำชายทั้งสองคนคือ เฮฮาจิโระ โอทาวะ และคามาทาริ ฟูจิوارهะ ได้แสดงภาพยนตร์ญี่ปุ่นเรื่องนี้เป็นครั้งแรก ก่อนจะกลายเป็นนักแสดงคนสำคัญในเวลาต่อมา นอกจากนี้ยังมี มุเซอิ โดกุทาวะ อดีตเบนชิชื่อดัง และผู้มีบทบาทสำคัญในวงการบันเทิงของญี่ปุ่นร่วมแสดงในบทประธานบริษัทดนตรี

P.C.L. (Photo Chemical Laboratories) was founded in 1929 as a film laboratory and sound service provider for Japanese studios. Later, it started producing its own sound films, beginning with *Tipsy Life* in 1933. A few years later, P.C.L. would merge with other film companies and become Toho, one of Japan's major film studios.

Tipsy Life tells a love story of an ice cream vendor who falls for a beer-selling girl, even though her heart is set on a music student striving to succeed as a composer. The film includes several musical scenes and is recognized as Japan's first musical. Dai Nippon Beer sponsored the film, and their products appear throughout the story.

Director Sotoji Kimura previously worked on a sound film for which P.C.L. had provided sound services, and so did Sachiko Chiba, the lead actress. They now both collaborated with P.C.L. on their first in-house production. The two male leads, Heihachiro Okawa and Kamatari Fujiwara, made their Japanese film debuts in this production and later became prominent actors. The cast also includes Musei Tokugawa, a former benshi and a major figure in Japanese entertainment, who plays the president of a music company.



Tsuma yo Bara no yô ni
WIFE! BE LIKE
A ROSE!

Japan / 1935 / 74 min /
Black & White / 35 mm

Screening 6 June 2025 | 16.00

Director: Mikio Naruse

Cast: Sachiko Chiba, Heihachiro Okawa, Sadao Maruyama, Tomoko Ito, Yuriko Hanabusa, Kamatari Fujiwara

Production Company: P.C.L

Print Source: Japan Foundation

มิกิโอะ นารุเสะ เป็นหนึ่งในคนทำหนังญี่ปุ่นที่โดดเด่นที่สุด เขาเริ่มต้นทำงานที่สตูดิโอโชจิกุที่ยังทำหนังเงียบ และมีผลงานกำกับภาพยนตร์ตั้งแต่ปี 2473 จนกระทั่งปี 2477 เมื่อเริ่มมีการสร้างหนังเสียงขึ้นในญี่ปุ่น นารุเสะตัดสินใจย้ายออกมาสังกัดสตูดิโอ P.C.L. หลังเกิดความไม่พอใจในการทำงานและไม่ได้มีโอกาสในการทำหนังเสียงจาก ชิโระ คิโดะ หัวหน้าฝ่ายโปรดักชั่นของโชจิกุ

ปี 2478 นารุเสะมีผลงานหนังเสียงที่กำกับให้แก่ P.C.L. ออกฉายถึง 5 เรื่อง หนึ่งในนั้นคือ *Wife! Be Like a Rose!* ที่ได้รับคำชื่นชมจากบรรดานักวิจารณ์ และได้รับโหวตให้เป็นภาพยนตร์ยอดเยี่ยมแห่งปีจาก Kinema Junpo นิตยสารภาพยนตร์ที่ทรงอิทธิพลและเก่าแก่ที่สุดในญี่ปุ่น รวมทั้งได้ฉายที่นิวยอร์กเมื่อปี 2480 ในชื่อ *Kimiko* นับเป็นภาพยนตร์ญี่ปุ่นเรื่องแรกที่เข้าฉายในสหรัฐอเมริกาอย่างเป็นทางการ

Wife! Be Like a Rose! สร้างจากบทละครเวทีเรื่อง “Futari tsuma” (ภรรยาสองคน) ของ มิโนรุ นากาโนะ ว่าด้วยเรื่องราวของ คิมิโกะ สาวสมัยใหม่ในโตเกียวที่อาศัยอยู่กับแม่ผู้เป็นกวี หลังจากถูกพ่อทิ้งไปอยู่กับอดีตเกอิชาในชนบท วันหนึ่ง ก่อนจะแต่งงาน เธอได้ตัดสินใจเดินทางไปพาพ่อให้กลับมาอยู่ด้วยกัน แต่เมื่อได้พบกับครอบครัวใหม่ของเขา คิมิโกะก็รู้สึกถึงความสับสนและขัดแย้งในจิตใจ

Wife! Be Like a Rose! เป็นผลงานที่มีชื่อเสียงที่สุดของนารุเสะในยุคก่อนสงครามโลก ครั้งที่ 2 ที่ได้รับการยกย่องทั้งในด้านศิลปะภาพยนตร์และการถ่ายทอดปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัวอันเป็นจุดเด่นซึ่งปรากฏให้เห็นในงานของเขาหลายเรื่อง นอกจากนี้ ซาจิโกะ ชิบะ ผู้รับบท คิมิโกะ ยังได้แต่งงานกับเขาในชีวิตจริงเมื่อปี 2480 ก่อนจะหย่าร้างกันในปีต่อมา

One of Japan's most distinguished filmmakers, Mikio Naruse began his career at Shochiku during the silent film era and started directing in 1930. In 1934, as sound film production took off in Japan, Naruse, unhappy with the work environment and lack of opportunities under Shochiku's head, decided to leave Shochiku and join P.C.L.

In 1935, Naruse directed five sound films for P.C.L. One of them, *Wife! Be Like a Rose!*, received critical acclaim and was voted Best Film of the Year by *Kinema Junpo*, Japan's oldest film magazine. It screened in New York in 1937 under the title *Kimiko*, becoming the first Japanese film to be officially released in the United States.

Wife! Be Like a Rose! was adapted from the stage play “Futari tsuma” (Two Wives) by Minoru Nakano. It tells the story of Kimiko, a modern young woman in Tokyo who lives with her mother, a poet, after her father leaves the city to live with a former geisha in the countryside. When she's about to get married, Kimiko travels to bring her father back, only to feel conflicted when she encounters his new family.

This is Naruse's best-known work before World War II, praised for its artistic quality and its portrayal of family relationships – a theme that became central to many of his later works. Sachiko Chiba, who plays Kimiko, married Naruse in 1937, though they divorced a few years later.



Hitori Musuko

THE ONLY SON

Japan / 1936 / 82 min /
Black & White / 35 mm

Screening 8 June 2025 | 15.30

Director: Yasujiro Ozu

Cast: Choko Iida , Shin'ichi Himori, Masao Hayama, Yoshiko Tsubouchi, Mitsuko Yoshikawa, Chishu Ryu

Production Company: Shochiku

Print Source: National Film Archive of Japan

ยาสุจิโร โอสุ เป็นผู้กำกับหนังเงียบคนสำคัญของสตูดิโอโชจิกู มาตั้งแต่ช่วงต้นทศวรรษ 2470 แต่แม้โชจิกูจะเริ่มสร้างหนังเสียง ตั้งแต่ปี 2474 กว่าที่โอสุจะเริ่มเปลี่ยนแปลงไปสู่เทคโนโลยีใหม่นี้ กลับต้องใช้เวลาอีกถึง 5 ปีถัดมา เหตุผลหนึ่งเพราะเขาได้ให้สัญญา กับตากล้องประจำตัว ฮิเดโอะ โมฮาระ ว่าจะใช้ระบบบันทึกเสียงที่ พัฒนาโดยโมฮาระเท่านั้น

โอสุถ่ายทำ *The Only Son* หนังเสียงเรื่องแรกของตนเอง ในปี 2479 เมื่อระบบเสียง Super Mohara Sound ได้พัฒนาจนสำเร็จ อย่างไรก็ตาม ปีดังกล่าวเป็นปีที่โชจิกูเพิ่งย้ายโรงถ่ายจากย่าน ความาตะในโตเกียว ออกไปตั้งสตูดิโอแห่งใหม่ที่โอฟุเนะ เมือง ความาคุระ ซึ่งเงียบสงบกว่า แต่เมื่อโอสุตัดสินใจใช้ระบบเสียงของ โมฮาระ ทำให้ทีมงานสิจิฮาชิ ผู้ดูแลระบบเสียงของโชจิกูมาตั้งแต่ เริ่มต้น ไม่พอใจและขู่จะถอนตัว จน ชิโระ คิโดะ หัวหน้าฝ่าย ปรอดักชั่นต้องเข้ามาไกล่เกลี่ย และส่งโอสุกลับไปสร้างหนังเรื่องนี้ ที่สตูดิโอแห่งเก่า ซึ่งขณะนั้นได้เริ่มรื้อถอนบางส่วนออกแล้ว

แม้จะประสบปัญหามากมาย ทั้งต้องสร้างฉากขึ้นใหม่ และต้อง ถ่ายทำในเวลากลางคืน เพื่อหลีกเลี่ยงเสียงรบกวน เนื่องจากโรงถ่าย เดิมที่ความาตะไม่กันเสียง แต่โอสุยังสามารถทำให้หนังเสียงเรื่องแรก ของเขากลายเป็นหนึ่งในผลงานชิ้นหนึ่งที่วิพากษ์วิจารณ์สังคม สมัยใหม่ของญี่ปุ่นอย่างเฉียบคม ด้วยเรื่องราวของหญิงต่างจังหวัด ผู้พยายามส่งเสียลูกชายคนเดียวให้ได้รับการศึกษาที่ดีมาตั้งแต่เด็ก แต่เมื่อเขาโตขึ้น และเธอตัดสินใจเดินทางไปเยี่ยมที่โตเกียว กลับพบว่าลูกชายไม่ได้มีหน้าที่การงานและสภาพชีวิตอย่างที่เธอคาดหวังไว้

The Only Son ยังเป็นผลงานเรื่องแรก ๆ ที่ ชิชู ริว ก้าวจาก ตัวประกอบขึ้นมารับบทสำคัญในงานของโอสุ ก่อนที่เขาจะกลายเป็นนักแสดงคู่บุญของคนทำหนังระดับตำนานผู้นี้ไปอีกตลอด หลายปี

Yasujirō Ozu was a mainstay silent film director at Shochiku since the late 1920s. Although the studio began producing sound films in 1931, it took Ozu another five years to transition to the new technology. One reason was that he promised his regular cinematographer, Hideo Mohara, that he would only use a sound recording system developed by Mohara.

Ozu shot *The Only Son*, his first sound film, in 1936, after the Super Mohara Sound system was successfully developed. That same year, Shochiku relocated its studio from Kamata in Tokyo to a new, quieter site in Ofuna, Kamakura. However, when Ozu chose to use Mohara's system, the Tsuchihashi team—who had overseen Shochiku's sound technology from the beginning—objected and threatened to stop working on the film. Shiro Kido, the studio's head of production, intervened and sent Ozu back to shoot the film at the old Kamata studio, which had already been partially dismantled.

Ozu faced many difficulties—he had to build new sets and shot only at night to avoid outside noise, since the Kamata studio was not soundproof. And yet his first sound film was one of his most highly regarded works. It sharply critiques modern Japanese society through the story of a rural woman who makes sacrifices to give her only son a good education. When she visits him in Tokyo years later, she finds that his life and job do not meet her expectations.

The Only Son was also one of the early films in which Chishu Ryu moved from minor roles to a major part in Ozu's work, before becoming his longtime lead actor in many later films.



©1986 Shochiku Co., Ltd.

Kinema no Tenchi

FINAL TAKE

Japan / 1986 / 117 min / Color /
16 mm (original 35 mm)

Screening 8 June 2025 | 13.00

Director: Yoji Yamada

Cast: Narimi Arimori, Kiyoshi Atsumi, Kiichi Nakai, Chieko Baisho, Keiko Matsuzaka, Ittoku Kishibe, Chishu Ryu

Production Company: Shochiku

Print Source: Japan Foundation

Final Take สร้างขึ้นเพื่อฉลองวาระครบรอบ 50 ปี การก่อตั้งสตูดิโอโชจิกุ ที่ย่านโอฟุเนะ โดยเล่าเรื่องราวย้อนกลับไปในทศวรรษ 2470 ยุคที่ภาพยนตร์ก้าวขึ้นมาเป็นราชาของความบันเทิง และวงการหนังญี่ปุ่นกำลังเปลี่ยนผ่านจากหนังเงียบสู่หนังเสียง ในขณะที่สตูดิโอโชจิกุยังตั้งอยู่ที่คามาตะ ในโตเกียว

ภาพยนตร์ถ่ายทอดให้เห็นบรรยากาศของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ญี่ปุ่นในช่วงเวลาดังกล่าว ผ่านชะตาชีวิตของตัวละคร โคฮารุ แม่ค้าขายขนมในโรงภาพยนตร์ผู้ฝันอยากเป็นดารา และได้รับการชักชวนให้มาแสดงภาพยนตร์ เธอได้ประสบกับคนทำหนังที่หลากหลาย ทั้งคนที่นิยมทำหนังเอาใจผู้ชม หรือคนที่ต้องการสร้างสรรค์งานในเชิงศิลปะภาพยนตร์ ตลอดจนปัญหาในการทำหนังยุคเริ่มต้น

โยจิ ยามาดะ เป็นผู้กำกับที่มีชื่อเสียงโด่งดังโดยเฉพาะจากภาพยนตร์ชุด *Tora San* ซึ่ง คิโยชิ อัทสุมิ เจ้าของบทโทรทัศน์ ก็ได้มาแสดงนำใน *Final Take* ด้วย ในขณะเดียวกัน ตัวละครสมมติต่าง ๆ ในเรื่องยังได้ชวนให้ระลึกถึงบุคคลสำคัญในวงการหนังญี่ปุ่นอีกหลายคน เช่น ยาสึจิโร โอสุ, คินูโยะ ทานากะ ฯลฯ

ภาพยนตร์ฉบับที่จัดฉายนี้เป็นฉบับฉายต่างประเทศ โดยมีบางฉากที่ถูกตัดออกไปเนื่องจากเหตุผลด้านลิขสิทธิ์ดนตรี

Final Take was made to commemorate the 50th anniversary of the Shochiku studio in Ofuna. The story revisits the 1930s, when film became the king of popular entertainment and Japanese cinema was transitioning from silence to sound. Back then, the Shochiku studio was still located in Kamata, Tokyo.

The film captures the atmosphere of the Japanese film industry of that decade through the life of Koharu, a candy vendor in a cinema who dreams of becoming an actress. She finally lands a role in a film. On the film set, she encounters different kinds of filmmakers, some seeking artistic glory and others looking for commercial success. She also has to navigate the challenge of filmmaking during the early years of talkies.

Yoji Yamada is a director well-known for the *Tora San* film series. Kiyoshi Atsumi, who plays Tora San, also stars in the lead role of *Final Take*. Other fictional characters bear a resemblance to real-life figures in Japanese cinema, such as Yuzujiro Ozu, Kinoyu Tanaka, and others.

The film shown here is an overseas version. Some scenes have been removed due to music copyrights issues.



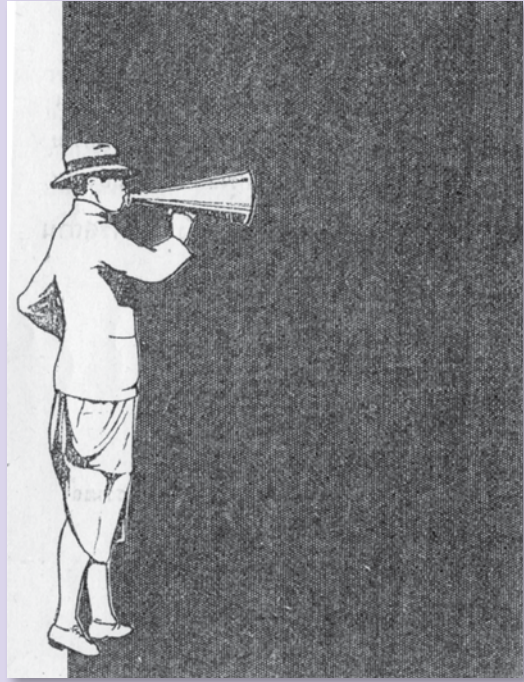


ภาพถ่ายโรงหนังญี่ปุ่น โรงหนังถาวรแห่งแรกในสยาม บริเวณเว้งวัดตึก (ปัจจุบันคือ เว้งนาครเกษม) กรุงเทพฯ
ก่อตั้งโดย โทโมโยริ วาตานาเบะ เมื่อปี 2448

ภาพจากหนังสือญี่ปุ่น “ประวัติพัฒนาการของภาพยนตร์ญี่ปุ่น เล่มที่ 1” เขียนโดย จุนนิชิโร ทานากะ

The Japanese Cinema, the first permanent movie theater in Siam, located in the Woeng Wat Tuek area (now Woeng Nakhon Kasem), Bangkok. Established by Tomoyori Watanabe in 1905.

Image from the Japanese book “History of the Development of Japanese Cinema, Volume 1” by Junnichi Tanaka.



■ ต่วน ยาวะประภาส และภาพลายเส้นเบนชิแบบไทย จากหนังสือ “ต่วน ยาวะประภาส ผู้บุกเบิกการพากย์หนังไทย ผู้บุกเบิกการเขียนหนังสือเด็กไทย” รวบรวมโดย วรวิชัย เวชบุเคราะห์
ต่วน ยาวะประภาส เคยไปศึกษาและทำงานที่ญี่ปุ่น ก่อนจะเป็นผู้ริเริ่มนำธรรมเนียมเบนชิของญี่ปุ่นมาใช้บรรยายประกอบการฉายหนังเงียบในโรงหนังจวบจนบริษัทภาพยนตร์พัฒนากร เมื่อปี 2471

Tuan Yawapraphas (left) and the drawing of a Thai-style benshi from the book “Tuan Yawapraphas: Pioneer of Thai Film Dubbing, Pioneer of Thai Children’s Book Writing”, compiled by Worawit Wetchanukhro.

Tuan Yawapraphas had studied and worked in Japan before introducing the Japanese benshi tradition to accompany silent film screenings at Phattanakorn Film Company’s theaters in 1928.

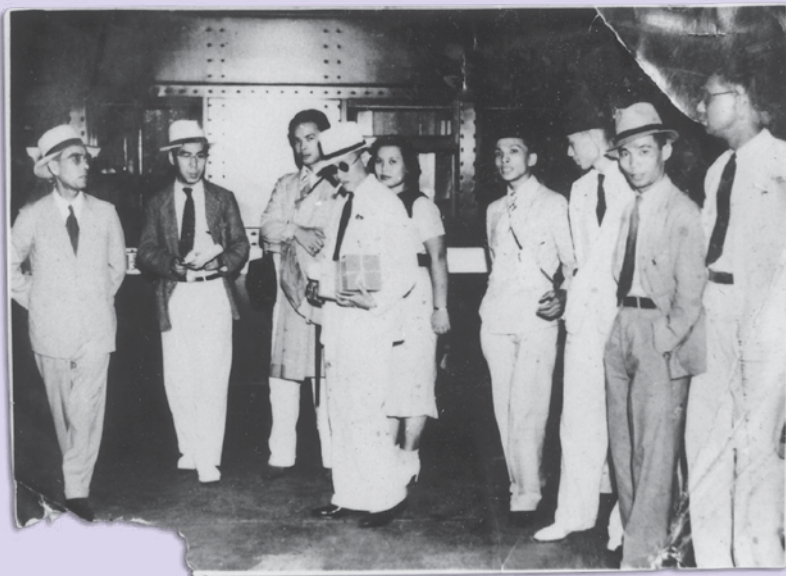


มานิต วสุวัต (ที่ 2 จากขวา) ผู้ก่อตั้งโรงถ่ายภาพยนตร์เสียงศรีกรุง กำลังต้อนรับคณะผู้แทนกิจการจากประเทศญี่ปุ่นที่มาเยี่ยมโรงถ่าย (ไม่ทราบปี พ.ศ.)

ภาพจาก มานิต วสุวัต

Manit Wasuwat (2nd from right), founder of Sri Krung Sound Film Studio, welcoming a Japanese business delegation visiting the studio (year unknown).

Photo from Manit Wasuwat



คณะภาพยนตร์เสียงศรีกรุง และคณะหนังสือพิมพ์ของไทย บนเรือขณะเดินทางไปเยี่ยมชมกิจการ
การสร้างภาพยนตร์และการพิมพ์ที่ประเทศญี่ปุ่น (ไม่ทราบปี พ.ศ.)

ภาพจาก มานิต วสุวัต

Members of Sri Krung Sound Film crew and Thai newspaper staff on board a ship en route
to visit the film and printing industry in Japan (year unknown).

Photo from Manit Wasuwat



(บน) มานี สุมณนัท ถ่ายก่อนเดินทางไป
แสดงภาพยนตร์ที่ญี่ปุ่น
(ล่าง) มานี สุมณนัท ใส่ชุดกิโมโน
เอาใจแฟนหนังญี่ปุ่น
ภาพจากหนังสือที่ระลึกงานฌาปนกิจศพ
มานี สุมณนัท 30 มิถุนายน 2533

(Top) Manee Sumonnat photographed
before her trip to Japan to star in
movies.

(Bottom) Manee Sumonnat in a kimono,
taken for marketing purposes in Japan.

Image from the memorial book
published for Manee Sumonnat's
cremation ceremony on June 30, 1990.

PROGRAMMER

พุทธรพงษ์ เจียมรัตติญญ เริ่มทำงานที่หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) ตั้งแต่ปี 2555 ทำหน้าที่รับผิดชอบจัดโปรแกรมฉายภาพยนตร์ เทศกาลภาพยนตร์ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์ ตลอดจนดำเนินรายการเสวนาในประเด็นต่าง ๆ เขามีความสนใจในการนำเสนอภาพพูดและหนังไทยคลาสสิกจากคลังอนุรักษ์ของหอภาพยนตร์ นอกจากนี้ยังเขียนบทความเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ภาพยนตร์เผยแพร่ในจดหมายข่าวและเว็บไซต์หอภาพยนตร์อย่างต่อเนื่อง

Putthapong Cheamrattonyu has been working at the Thai Film Archive (Public Organization) since 2012. He is responsible for curating film screenings, organizing film festivals and cinema-related events, as well as moderating panel discussions on various film topics. His main focus is presenting Thai film classics and footage from the Archive's collection. In addition to his film programming work, he regularly contributes articles on film history to the Archive's newsletters and website.

SPEAKER

มาซายุกิ อุเอเดะ เป็นผู้อำนวยการฝ่ายจัดโปรแกรมภาพยนตร์ของ “วาเซดะโชจิคุ” โรงหนังอิสระเก่าแกในโตเกียว รวมทั้งเป็นผู้เขียนบท ผู้กำกับ และผู้จัดจำหน่ายภาพยนตร์ ผลงานที่โดดเด่นของเขา ได้แก่ *Tales of Iya* (2556 / ผู้เขียนบท) *The Night I Swam* (2560 / ผู้ช่วยผู้กำกับ) *SUPER HAPPY FOREVER* (2567 / ผู้ดูแลการผลิต) และ *Black Ox* (2567 / ผู้เขียนบท) เขาศรัทธาในการทำงานเกี่ยวกับภาพยนตร์ทุกรูปแบบ

โปรแกรมภาพยนตร์ควบรายสัปดาห์ ซึ่งเขาจัดที่โรงภาพยนตร์วาเซดะโชจิคุ มีการผสมผสานทั้งหนังเก่ากับหนังใหม่จากทั่วโลก และเป็นที่รู้จักกันดีในกลุ่มคนรักภาพยนตร์ที่โตเกียว

Masayuki Ueda is program director of Wasedashochiku, a traditional movie theater in Tokyo. He also writes, directs, and distributes films. Major works include *Tales of Iya* (2013 / screenplay), *The Night I Swam* (2017 / assistant director), *SUPER HAPPY FOREVER* (2024 / line producer), and *Black Ox* (2024 / screenplay). He believes in doing whatever it takes to be involved in film.

He organizes weekly double feature screenings at the Wasedashochiku movie theater. The program freely combines old and new films from around the world, and is well known to all film lovers in Tokyo.

โปรแกรมพิเศษนี้เกิดขึ้นจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ Professional Development and Networking Initiatives for ASEAN – Japan Film Programmers and Curators ซึ่งพุทธรพงษ์ เจียมรัตติญญ และ มาซายุกิ อุเอเดะ ได้เข้าร่วม จัดโดยเจแปน ฟาวน์เดชันและ TIFF Lounge (กิจกรรมจากความร่วมมือของเจแปนฟาวน์เดชันและเทศกาลภาพยนตร์นานาชาติโตเกียว) ระหว่างวันที่ 28 ตุลาคม – 4 พฤศจิกายน 2567 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการสร้างเครือข่ายและกระตุ้นให้เกิดการ “ค้นพบ และประเมินคุณค่าใหม่” ต่อภาพยนตร์ญี่ปุ่น จากมุมมองของนักจัดโปรแกรมและภัณฑารักษ์ภาพยนตร์จากอาเซียนและญี่ปุ่น

This special program originated from the Professional Development and Networking Initiatives for ASEAN – Japan Film Programmers and Curators in which Putthapong Cheamrattonyu and Masayuki Ueda participated. The workshop was co-organized by the Japan Foundation and TIFF Lounge (co-presented by the Japan Foundation and Tokyo International Film Festival (TIFF)) during 28 October – 4 November 2024, with an aim to foster networking and encourage to “re-discover” and “re-evaluate” Japanese films from perspectives of film programmers and curators from ASEAN and Japan.

ผู้จัด / Organisers

หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)
Thai Film Archive (Public Organization)

เจแปนฟาว์นเดชัน
Japan Foundation

ออกแบบรูปเล่ม / Graphic Designer

พัชรินทร์ เอกอ่อนแสง
Patcharin Ek-onsang

ผู้แปล / Translator

ก้อง ฤทธิดี
Kong Rithdee

โรงพิมพ์ / Printing

ชยากร พร้นตั้ง, กรุงเทพฯ
Chayakorn Printing, Bangkok

ขอขอบคุณ / Acknowledgement

National Film Archive of Japan

Hisashi Okajima

Rikako Kosugiyama

Natsumi Yoshida



www.fapot.or.th



thaifilmarchivepage